

SPOTKANIA Z ZABYTKAMI

miesięcznik popularnonaukowy

TOWARZYSTWA OPIEKI NAD ZABYTKAMI

zrealizowano w ramach Programu Operacyjnego Promocja Czytelnictwa ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

7 (257) XXXII Warszawa 2008

ADRES REDAKCJI:

00-460 Warszawa, ul. Agrykoli 1
tel./fax 0-22 622-46-63

e-mail: spotkania@zabytki-tonz.pl

<http://www.spotkania.pl>

REDAKCJA:

Wojciech Przybyszewski
redaktor naczelny

Lidia Bruszevska
zastępca redaktora naczelnego

Ewa A. Kamińska
sekretarz redakcji

Jarosław Komorowski

Elżbieta Wysocka-Zbiegier
opracowanie graficzno-techniczne

WSPÓŁPRACOWNICY:

Witold P. Glinkowski, Stanisław Grzelachowski,
Adam Konopacki, Marek Konopka,
Robert M. Kunkel, Zbigniew Michalczyk,
Zdzisław Skrok, Janusz Sujeci,
Tomasz Urzykowski, Hanna Widacka,
Wanda Załęska

RADA REDAKCYJNA:

dr hab. Dorota Folga-Januszewska
dr hab. inż. Danuta Klosek-Kozłowska
prof. dr hab. Marek Kwiatkowski
prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska
prof. dr hab. Jacek Purchla
prof. dr hab. Andrzej Rottermund
prof. dr hab. Bogumiła Rouba
dr Tadeusz Rudkowski (przewodniczący)
prof. dr hab. Anna Sieradzka
mgr Ewa Siurawska
mgr Andrzej Soltan
dr hab. inż. Bogusław Szmygin
prof. dr hab. Andrzej Tomaszewski

Wydawca:

Oficyna Wydawnicza
Towarzystwa Opieki nad Zabytkami

dyrektor: Ewa Siurawska
00-459 Warszawa, ul. Mysłowiecka 1A,
tel. 0-22 629-62-26, tel./fax 0-22 622-46-74
www.zabytki-tonz.pl

Druk: Sp. z o.o.

03-301 Warszawa, ul. Jagiellońska 76
tel./fax (0 22) 811-51-11, 614-53-31

www.argraf.pl

skład i łamanie: Katarzyna Płońska

Redakcja zastrzega sobie prawo wprowadzania zmian i skrótów w materiałach przeznaczonych do publikacji oraz publikowania wybranych artykułów w wersji elektronicznej. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Nakład: 6000 egz.

OD REDAKCJI

W połowie kwietnia br. media w Polsce obiegała niepokojąca wiadomość o zburzeniu części osiemnastowiecznych murów zamku Radziwiłłów w Nieświeżu na Białorusi. Według Białorusinów nic złego się nie stało. „*Ściana nie została zburzona, tylko rozebrana – mówi odpowiedzialny za te działania Siarhiej Druszczyc. – Przez dwa lata zastanawialiśmy się, co robić. Ściany były popodpierane, pojawiły się spękania. Okazało się,*

Ruiny zamku królewskiego w Bobolichach w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, XIV w., stan z sierpnia 2001 r.

że cegła jest słabej jakości. Ale całą złożyliśmy tak, by wykorzystać do odbudowy”. Innego zdania jest dr Tadeusz Bernatowicz, historyk sztuki z Uniwersytetu Warszawskiego i autor dokumentacji, pozwalającej wpisać (w lipcu 2005 r.) cały, powstały już w znacznej części w XVI w., architektoniczno-rezydencjonalny zespół rodu Radziwiłłów w Nieświeżu na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO: „*Nie powinno dojść do tego [do zburzenia ściany zamku w Nieświeżu – red.]. Pod tą częścią*

zamku grunt był niestabilny, ale to nie powód, by cokolwiek burzyć”. I najbardziej obawia się fantazyjnej odbudowy wyburzonych murów, czego przykłady w wykonaniu białoruskich specjalistów znane są z niedawnej przeszłości („Gazeta Wyborcza”, wyd. z 14 kwietnia 2008 r., s. 9).

To niejedyny taki trudny do zrozumienia przypadek. Coraz częściej i u nas zabytkowe budowle traktowane są z lekceważeniem, niekiedy zaś z pominięciem obowiązujących norm prawnych oraz, przy próbach odbudowy lub rekonstrukcji obiektu, z architektoniczną dowolnością urągającą najprostszym zasadom estetyki. O problemie traktowania ruin historycznych dyskutowali już specjaliści, samorządowcy i miłośnicy zabytków podczas konferencji „Ochrona zabytków architektury obronnej. Teoria a praktyka” w Działdowie (zob. „Spotkania z Zabytkami”, nr 10, 2007) oraz na zorganizowanym przez Zarząd Główny Towarzystwa Opieki nad Zabytkami spotkaniu 12 stycznia br. w Łazienkach Królewskich w Warszawie. Temat nie został jednak wyczerpany. Dlatego w tym numerze gorąco polecamy lekturę artykułu Janusza Kaniewskiego, wykładowcy w Istituto Europeo Design di Torino i w Royal College of Art w Londynie, *W imieniu tych, co za dwieście lat...* (ss. 3-6), w którym poruszonych zostało kilka dotyczących tej problematyki wątków. Konkluzje i płynące z nich nauki nie dla wszystkich mogą okazać się łatwe do przyjęcia. I to nie tylko dlatego, że autor spogląda na naszą rzeczywistość z dość odległej, zagranicznej perspektywy, ale także dlatego, że, po prostu, można się z nim czasem nie zgodzić. Czy wywoła to ożywioną reakcję naszych czytelników i w kolejnych numerach będziemy mogli zaprezentować na łamach miesięcznika inne głosy w dyskusji? Mamy taką nadzieję.

Wojciech Przybyszewski

MKIDN
DEPARTAMENT
SZTUKI

Dnia 30 lipca 2008 roku upływa termin składania podań o roczne stypendia twórcze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Stypendia przyznawane są w następujących dziedzinach: literatura, teatr i film, plastyka, muzyka, upowszechnianie kultury (w tym twórcy ludowi), opieka nad zabytkami oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Szczegółowe informacje oraz formularze wniosków stypendialnych zamieszczone są na stronie www.mkidn.gov.pl